

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۱

گزارش سلسله نشست‌های صلح پژوهی در نهج البلاغه

جمعیت ندای صلح

سید علی ساداتی نژاد^۱

مقدمه

جمعیت ندای صلح، شکل جدیدی است که از بهمن ماه ۱۳۹۷ با هدف ترویج صلح و مطالعات صلح با نگاه اسلامی و همخوان با نگاه انقلاب اسلامی راه‌اندازی شد. این موسسه به عنوان یک سازمان مردم نهاد علمی با مجوز از وزارت کشور و وزارت امور خارجه با هدف صلح پژوهی اسلامی و ترویج فرهنگ صلح و شناساندن صلح از نگاه دین مبین اسلام به عنوان دین صلح و دوستی با رویکرد پژوهش محور تشکیل شده است. امروز دشمن با خلق گروه‌های تروریستی و افراطی به ظاهر اسلامی همچون داعش و غیره، سعی در شناساندن جعلی اسلام به جهان به عنوان چهره مسلمانان است و البته هدف اصلی از این کار نیز ضربه زدن به چهره صلح‌آمیز اسلام و ایجاد اسلام‌هراسی در جهان است. از اینرو هدف از تشکیل این سازمان مردم نهاد، تلاش علمی در جهت شناساندن صلح و موضوعات مرتبط با این مفهوم در علوم سیاسی و روابط بین‌الملل با نگاه صلح پژوهی اسلامی است. در این راستا،

ali.sadatinejad@yahoo.com

^۱ پژوهشگر روابط بین‌الملل و عضو هیئت علمی جمعیت ندای صلح

این جمعیت سلسله نشست‌هایی را با عنوان صلح‌پژوهی در نهج‌البلاغه در دستور کار خود قرار داده است تا به صورت علمی این اهداف را دنبال کند. گزارش چهار نشست برگزار شده به اختصار بیان می‌شود.

وینار «صلح عادلانه در آموزه‌های نهج‌البلاغه» برگزار شد

به گزارش روابط عمومی جمعیت ندای صلح، نشست علمی با موضوع «صلح عادلانه در آموزه‌های نهج‌البلاغه» در روز شنبه، ۲۹ خرداد ساعت ۱۸ به صورت مجازی از پیج اینستاگرام جمعیت ندای صلح به آدرس cfpp.ir برگزار شد.

در این وینار حجت السلام و المسلمین دکتر مجتبی خندان، استاد حوزه و دانشگاه سخنرانی کرد. وی در ابتدا ضمن گرامیداشت دهه کرامت میلاد با سعادت حضرت معصومه (س) و امام رئوف حضرت علی بن موسی الرضا (ع) را تبریک گفت. وی با بیان اینکه صلح بحثی است که در متون دینی یعنی قرآن کریم، روایات اهل بیت (ع) و در آموزه‌های علوی، بخصوص در نهج‌البلاغه بیانات متنوعی را به خودش اختصاص داده است گفت امام علی (ع) در جای جای نهج‌البلاغه سخنانی نغز و آموزنده درباره صلح مطرح کرده و راهی بسیار روشن، هماهنگ با عقلانیت ناب و وجدان‌پسند و جهان‌بینی الهی مطرح کرده است.

وی با بیان اینکه اسلام خواهان صلح شرافتمندانه، مسالمت‌آمیز، با احترام و رعایت حقوق متقابل است گفت در نهج‌البلاغه صلح عادلانه صلحی است که از روی عدالت باشد و صلحی که خردمندان و خدایستادان باشند و پشیمانی نیاورد، خیر و خلاف آن، شر است و تبعیض، کینه و دشمنی نتیجه صلحی است که غیر عادلانه باشد.

وی در پایان به حکومت حضرت مهدی (عج) که حکومتش عادلانه و قیامش از روی حکمت و عدالت است اشاره کرد و گفت، در حکومت مهدی (عج) عدالت فراگیر می‌شود و صلح عادلانه به معنای واقعی محقق می‌شود.

وینار «چیستی و ماهیت صلح در نهج البلاغه» برگزار شد

به گزارش روابط عمومی جمعیت ندای صلح، اولین نشست صلح پژوهی در نهج البلاغه با موضوع «چیستی و ماهیت صلح در نهج البلاغه» در روز شنبه، ۲۶ تیر ساعت ۱۸ و با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین دکتر مجتبی خندان، استاد حوزه و دانشگاه به صورت مجازی از پیج اینستاگرام جمعیت ندای صلح به آدرس @cfpp.ir برگزار شد.

وی با بیان اینکه صلح و امنیت از دغدغه‌های همیشگی بشر بوده است و انسان‌ها در تمام دوران‌ها همیشه برای دستیابی به این آرمان تلاش کرده‌اند گفت صلح در اسلام به خاطر مبانی که مبتنی بر وحی و معارف دینی دارد از ویژگی‌هایی برخوردار است که نظیر آن در هیچ مکتب فلسفی و معرفتی پیدا نمی‌شود.

وی با بیان اینکه صلح به عنوان یک مفهوم بنیادین در مطالعات اسلامی، سیاسی و اجتماعی مورد توجه اندیشمندان و صاحب‌نظران در این حوزه است و تعاریف مختلفی از آن شده است گفت امام علی (ع) در نهج البلاغه رویکردی مثبت و درونی به مقوله صلح دارد که هم عادلانه است و هم برای دسترسی به اهداف الهی ترسیم شده است و تاریخ اسلام هم به خوبی نشان می‌دهد که از لحاظ عملی صلح و امنیت و پرهیز از خشونت یک اصل است.

وی با بیان اینکه در متون قدیمی غرب هم به صلح اشاره شده است گفت در قوانین مطرح شده از سوی یونانی‌ها نیز به صلح اشاره شده و قواعدی برای پایان بخشیدن به جنگ ذکر شده است اما صلح‌های بیان شده در مکاتب غربی آرمان‌گرا هستند و ارزش زیادی ندارند چون واقع‌گرا نیستند.

وی با تشریح رویکرد غربی نسبت به مفهوم صلح و اینکه رویکرد غربی صلح را به دو صورت مثبت و منفی تقسیم می‌کند که صلح مثبت الگویی از همکاری میان

گروه‌های بزرگ انسانی است و صلح منفی را عدم وجود خشونت سازمان‌یافته میان گروه‌ها و اقوام یک ملت می‌داند گفت رویکرد غربی صلح را توافقات موقتی می‌داند که هر زمان ممکن است طبق شرایطی از بین برود.

وی در پایان با تشریح رویکرد اسلامی به صلح و اینکه خط و مشی سیاست داخلی و خارجی اسلام بر حکم اصیل صلح و زیست مسالمت‌آمیز است گفت در اسلام اصالت با صلح است و سیره معصومین (ع) در تمام دوران‌ها بیانگر صلح‌خواهی، صلح‌طلبی و دفاع از حقوق محرومین بوده است.

وبینار «مفهوم و مبانی صلح عادلانه در نهج‌البلاغه» برگزار شد

به گزارش روابط عمومی جمعیت ندای صلح، دومین نشست صلح پژوهی در نهج‌البلاغه با موضوع «مفهوم و مبانی صلح عادلانه در نهج‌البلاغه» در روز شنبه، ۲ مرداد ساعت ۱۸ و با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین دکتر مجتبی خندان، استاد حوزه و دانشگاه به صورت مجازی از پیج اینستاگرام جمعیت ندای صلح به آدرس @cfpp.ir برگزار شد.

وی با بیان اینکه جهانی که سرشار از صلح و عدالت باشد آرزوی بشر است و در همه دوران‌ها انسان‌ها بر آن احتیاج دارند و اگر چه از نظر تاریخ و تاریخ‌نگاران این خواسته آرزویی دست‌نیافتنی است و از اول خلقت عالم تا الان کسی صلح عادلانه را تجربه نکرده است گفت از دیدگاه اسلام و دیدگاه دین و وعده‌هایی که قرآن کریم و نهج‌البلاغه داده است این مهم دور از دسترس نخواهد بود.

وی با بیان اینکه امور معنوی مانند اشیاء مادی دارای اجزا و ارکانی است که استحکام آن را فراهم می‌کند و صلح و مقوله عدالت علاوه بر اصول عملی و اخلاقی دارای اصول نظری هم هست، اصول اعتقادی دینی، اصول فلسفی و اصول عرفانی

را از جمله اصول نظری صلح برشمرد.

وی اصول اعتقادی دینی را نیز شامل اصل کرامت انسانی و خلافت الهی، اصل خانواده خدا، اصل همجواری و وحدت و اصل نظارت الهی بیان کرد و گفت طبق اصل کرامت انسانی و خلافت الهی اسلام انسان را تنها موجودی می‌داند که دارای منصب الهی است و از طرفی کرامت ذاتی هم دارد و خدا تنها به انسان است که این موهبت را داده است و به این دلیل مقوله صلح برای انسان که هم خلیفه است و هم کرامت ذاتی دارد معنای اصیلی پیدا می‌کند.

وی طبق اصل خانواده خدا نیز گفت طبق احادیث و روایات همه بندگان عیال و خانواده خدا هستند و وقتی همه مردم خانواده خدا هستند اصالت با صلح، امنیت و عدالت می‌شود و صلح و امنیت از ویژگی‌های زندگانی مردم می‌شود.

وی در ادامه نیز طبق اصل همجواری و وحدت به عنوان یکی از اصول دیگر اصول اعتقادی دینی گفت طبق آموزه‌های اسلام افراد بشر فرزندان یک پدر و مادر هستند و تقسیمات نژادی و ملی و جغرافیایی برای شناسایی انسان‌ها است و بنابراین صلح و آشتی باید در همه جا جاری باشد.

وی با بیان اصل نظارت الهی و اینکه انسان همواره در معرض نظارت خدا است و طبق احادیث و روایات خدا هر آینه در کمین است گفت اگر منطق نظارت الهی بین مسئولین جهانی حاکم باشد ما در گوشه گوشه جهان شاهد بی‌عدالتی نخواهیم بود.

وی در پایان با تشریح اصول فلسفی صلح گفت این اصول فلسفی بنا بر صلح، عدالت و همزیستی برادرانه در زندگی اجتماعی و بین مردم عالم دارد و همچنین صلح و عدالت در سایه محبت و مهربانی را از اصول عرفانی صلح برای بشر برشمرد.

وبینار «بررسی مفهوم جنگ و جهاد در نهج البلاغه» برگزار شد

به گزارش روابط عمومی جمعیت ندای صلح، سومین نشست صلح پژوهی در نهج البلاغه با موضوع «بررسی مفهوم جنگ و جهاد در نهج البلاغه» در روز شنبه، ۹ مرداد ساعت ۱۸ و با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین دکتر مجتبی خندان، استاد حوزه و دانشگاه به صورت مجازی از پیج اینستاگرام جمعیت ندای صلح به آدرس @cfpp.ir برگزار شد.

وی با بیان اینکه اسلام کاملترین ادیان الهی است و تمام احکام و قوانین آن در راستای رشد، ترقی و تکامل همه جانبه انسان‌هاست و همچنین تمام احکام و آموزه‌های دین اسلام، منطبق و هماهنگ با فطرت انسانی است گفت یکی از احکام اسلام، حکم جهاد و دیگری حکم صلح است که نگاه اسلام به جهاد و صلح و رویکرد پیامبر و امیرالمومنین (ع) موجب شده است تا چه در میان محققین اسلامی و چه در میان مستشرقین، این بحث که در اسلام اصالت با کدام یک از جنگ و صلح باشد مورد بحث و مناقشه باشد.

وی با بیان اینکه در بررسی مطالب نهج البلاغه ملاحظه می‌شود که یکی از اساسی‌ترین و مهمترین مسائلی که در کلمات و سخنان عمیق و گهربار علی بن ابیطالب (ع) از آن بسیار سخن رفته مسئله جهاد است گفت قانون جهاد یکی از مهمترین احکام و آموزه‌های اسلام است که برای دفاع از توحید و رفع موانع و عوامل مزاحم از مسیر حرکت تکاملی انسان، وضع و تشریح شده است.

وی با بیان اینکه آسیب‌شناسی مباحث مربوط به جهاد، این مسئله را بهتر روشن می‌کند گفت در طول تاریخ حیات اسلام، برخی به دلیل عدم شناخت کافی از فلسفه تشریح جهاد و ندیدن آن در پرتو صلح عادلانه یا از روی غرض‌ورزی (به خصوص مستشرقین) اسلام را متهم به خشونت و توسل به زور و شمشیر برای تحمیل عقیده

ساخته‌اند و به این ترتیب اصل جهاد در اسلام را سخت مورد هجوم قرار داده‌اند. وی با بیان اینکه تمام قوانین و احکام آیین نجات‌بخش اسلام در جهت رشد، ترقی و تکامل مادی و معنوی بشریت است و همیشه پیروانش را به حرکت به سوی کمال سفارش می‌نماید و برای فرد و جامعه‌ای که با مانعی مواجه شوند و استقرار صلح عادلانه در آن جامعه با مشکل مواجه شود دستوری برای شکستن سد و برداشتن موانع وضع نموده است تا در روند تکاملی انسان وقفه‌ای پیش نیاید گفت طبق آموزه‌های اسلام تنها وسیله و پدیده‌ای که با کمک و توسل به آن می‌توان جلو عوامل مزاحم فردی و اجتماعی برای استقرار صلح عادلانه را گرفت و از گسترش فساد و ستم جلوگیری نمود، بیدادگران را سرکوب کرد، متجاوز را سر جایش نشانند، زنجیر بردگی را برید و حقوق از دست رفته را باز گرفت جهاد است.

وی در پایان با بیان اینکه بر ملت و امتی که شرک و بت‌پرستی به عنوان آیین حاکم باشد و در جامعه‌ای که فساد و انحراف اخلاقی رایج شود و ظلمت به جای نور قرار گیرد و باطن جایگزین حق گردد، این دین یک نوع خرافه و این اندیشه یک نوع بیماری فکری است که باید به هر قیمت شود آن را ریشه‌کن ساخت تا این بیماری به دیگران سرایت ننماید گفت فلسفه تشریح جهاد در اسلام بدین جهت است که بساط شرک و بت‌پرستی، فساد و تجاوز و بیدادگری از جامعه و زمین بر چیده شود و امت مسلمان در سایه صلح و عدالت و در محیط دور از گمراهی، تباهی و تبعیض به زندگی توأم با مهر و محبت و خلوص بسر برند.